بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ނިންމުން ފޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-A/171
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް: މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: -
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްމުޠާލިބު ހުސައިން
ފަނޑިޔާރު ފާޠިމަތު ފަހްމިދާ
ފަނޑިޔާރު ޝުޖޫން މުޙައްމަދު

ނިންމުން ތާރީޚު:
04 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446
07 އޮކްޓޫބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމި ތާރީޚް:

18 ޞަފަރު 1446

22 އޮގަސްޓު 2024

އިސްތިއުނާފު ކުރި ނިންމުން:

- **ނަންބަރު:** C16C/2024/32
- **ނިންމި ކޯޓު:** މިލަދުންމަޑުލު އުތުރުބުރީ ފޭދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ޤާޟީ:** [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible])
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** -
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 14 ޖުލައި 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[illegible]

[illegible]

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް

-

ފަރާތް - [illegible] ޤަވާޢިދުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5)

[illegible] ([illegible])

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސ.ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު C16C/2024/32 "ކޯޓު އަމުރު"، މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީހުން މި ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، މި ކޯޓުގައި ހިނގި ނަންބަރު 2024/HC-A/171 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިންމި ގޮތުގެ ޙުކުމެވެ.

2. މި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިއިރު [illegible]

3. މި ޙުކުމުގައި، [illegible]:

- "އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކޯޓު އަމުރު" ކަމުގައި ބުނެފައި އެ ވަނީ، [illegible] ސ.ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު C16C/2024/32 ކޯޓު އަމުރަށެވެ.
- "އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް" ކަމުގައި ބުނެފައި އެ ވަނީ، މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީހެވެ.
- "ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު" ކަމުގައި ބުނެފައި އެ ވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު) އެވެ.
- "ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު" ކަމުގައި ބުނެފައި އެ ވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އެވެ.

ކަން ހިނގި ގޮތް

4. ށ.މިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023-C16C-CIV-1 ޤަޟިއްޔާއިން މުޙައްމަދު ސިޔާމް A319126 މައްޗަށް ދަރަންޏެއް ސާބިތުވެފައިވެއެވެ. މި ދަރަނި ލިބެން ޖެހެނީ އަޒީމާ ޝާހިދު A319551 އަށެވެ. މި ދަރަނި ޙުކުމާ އެއްގޮތަށް އަދާނުކުރުމުން، ށ.މިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024-C16C-ENF-14 ޤަޟިއްޔާއިން ދަނީ އެ ދަރަނީގެ ތަންފީޒީ މަރުޙަލާ ބަލަމުންނެވެ. މި ތަންފީޒީ ޤަޟިއްޔާގައި، އިސްތިޢުނާފު ކުރާ މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީހަށް [illegible] ކޯޓުން އަމުރެއް ނެރުނެވެ. މި އަމުރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "ށ.މިލަންދޫ ތަރިވިލާގެ، މުޙައްމަދު ސިޔާމް (ދިވެހިރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A319126)ގެ މައްޗަށް މި ކޯޓުން [illegible] [illegible] ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން، މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023-C16C-CIV-1 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2023-C16C-CIV-1 ޤަޟިއްޔާއިން ދައްކަން ޙުކުމްކޮށްފައިވާ -/5225ރ (ފަސްހާސް ދުއިސައްތަ ފަންސަވީސް ރުފިޔާ) މުޙައްމަދު ސިޔާމްގެ ނަމުގައި މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީހުގައި ޖަމާވެފައިހުރި ޕެންޝަން ފައިސާއިން އުނިކޮށް، މިއަދު (14 ޖުލައި 2024) އިން ފެށިގެން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ށ.މިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 7724520594001 ބޭންކު އެކައުންޓަށް ޖަމާކޮށް، ޖަމާކުރިކަމުގެ ލިޔުން މިކޯޓަށް ފޮނުވުމަށް މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފީހަށް އަންގާ އަމުރުކުރީމެވެ."

5. އިސްތިޢުނާފުކުރެވިފައި ވަނީ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާ އަދި ބަޙުސް

6. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި ވަނީ އިސްތިއުނާފުގެ ދެ ނުކުތާއެވެ.

7. ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރެފައި ވަނީ ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ޅ) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު[1]ގެ 12 އަދި 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމަށެވެ.

6.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ އަމުރުގައި "ޕެންޝަން ފައިސާ" ކަމަށް ނިސްބަތްކޮށްފައި ވަނީ ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ މޯލްޑިވްސް ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމަށް ޖަމާކުރުމުގައިވާ ފައިސާއަށް ކަމަށާއި، މި ސްކީމަށް ވަޒީފާ ދޭ ފަރާތާއި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތުން، ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަކި އަދަދަކަށް ފައިސާ ދައްކައިގެން އެ ފައިސާ އިންވެސްޓްކޮށްގެން ލިބޭ ފައިސާއިން ހިންގާ ސްކީމެއް ކަމަށާއި، މި ސްކީމުގެ މަގްސަދަކީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ރިޓަޔަރމަންޓް އުމުރުގައި ދެމެހެއްޓެނިވި ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން އާމްދަނީ ލިބޭނެ މަގުފަހިކޮށްދީ، މާލީ މިނިވަންކަން ކަށަވަރުކޮށްދިނުންކަމަށާއި، މި ސްކީމުގެ ފައިސާ ޖަމާކުރަނީ އެ ސްކީމުގެ ބައިވެރިންގެ ނަފާގައި ހުޅުވާލައިވާ ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓުތަކުގައިކަމަށާއި، އެއީ އެކައުންޓް ނަގާފައިވާ މެންބަރެއްގެ ގާނޫނީ ޙައްޤެއް ކަމަށާއި، އެ އެކައުންޓުގެ ފައިސާ ބޭނުންކުރެވޭނީ ކަމަށާއި، އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމަށެވެ.

---

[1] ގަވާއިދު ނަންބަރު 21-R/2014

6.2 އަދި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރަކީ ސާބިތު ދަރަނީގެ މައްސަލައެއްގެ ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން ނެރެފައިވާ އަމުރުތަކަކަށްވާއިރު، ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރުވާ ފައިސާއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނު ހުއްދަކުރާ ކަމަކަށް ނުވަތަ ބޭނުމަކަށް މެނުވީ ދޫކުރެވޭނެ ފައިސާއެއް ނޫންކަމަކާއި، ދަރަނި ދެއްކުމަށް ޕެންޝަން ފައިސާ ބޭނުންކުރުމުގެ މަޤްޞަދަކީ އެއްވެސް ގާނޫނެއް ޤަވާއިދެއްގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ނޫން ކަމަށާއި، [illegible] މުޢާމަލާތްތަކާ ގުޅިގެން އުފެދޭ ދަރަނީ އިލްތިޒާމު ފުއްދުމަށް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާ ނެގޭ ގޮތަށް ޕެންޝަން ނިޒާމު ބައްޓަންކުރަނީ ޕެންޝަން ނިޒާމު [illegible] ކުރިމަތި ވެދާނެ ކަމެއް ކަމަށެވެ.

8. ދެ ވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައި ވަނީ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރު އަދި 32 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށެވެ.

7.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، ކޯޓުން ބަލަމުންދާ ތަންފީޒީ ގަޟިއްޔާ ގުޅިގެން ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ވަޒީފާގެ ދަށުން، އެ ފަރާތުގެ ނަމުގައި [illegible] [illegible] ޕެންޝަން ފައިސާއެއް ޖަމާވެފައިވާ ކޯޓުން ސާފުކުރުމަށް އެދުމުން އެ މައުޟޫޢު ސާފުކޮށްދީފައި ވާނެ ކަމަށާއި، ނަމަވެސް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާއިރު، އެހެން ޤާނޫނުތަކުން ހިފެހެއްޓުން އިސްތިސްނާ ކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ މުދަލެއް ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ކޯޓުން ހިފަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، ވީމާ ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓަށް ޖަމާވާ ޕެންޝަން ފައިސާއަކީ ބޭނުން ވަގުތަކު ބޭނުން ގޮތަކަށް މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވާ ފައިސާއަކަށް ނުވާތީއާއި، އެ ސްކީމުން ފައިސާ ދޫކުރެވެނީ

ހަމައެކަނި ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުން ހުއްދަކުރާ ކަންކަމަށް ވާތީ އާއި، ދަރަނި ދެއްކުމަށް ފައިސާ ދޫކުރުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ އަސާސްތަކާއި މަގުސަދުތަކާ ޚިލާފު ކަމަކަށް ވާތީ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ޕެންޝަން ފައިސާ"އަކީ މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ހިފެހެއްޓޭނެ ފައިސާއެއް ނޫން ކަމަށެވެ.

އެދުނު ގޮތް

9. އިސްތިއުނާފު ނިންމައިދިނުމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ،

8.1 އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައި ވަނީ، ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާ އާއި، މަދަނީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށާއި،

8.2 މޯލްޑިވްސް ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާ ދޫކުރުމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނާއި، ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާ ދޫކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު[2]ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށާއި،

8.3 އަދި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ބާތިލުކުރުމަށެވެ.

---

[2] ގަވާއިދު ނަންބަރު 21-R/2014

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

10. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ކޯޓު އަމުރުގައި، ކޯޓަށް ޙަވާލުކުރަން އަންގައި އަމުރުކޮށްފައި ވަނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް"ގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓަށް ޖަމާވެފައި ހުރި "ޕެންޝަން ފައިސާ"އެވެ.

11. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible]، [illegible] ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާ ދޫކުރުމުގެ [illegible] ކަމަށާއި، ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމުން ފައިސާ ދޫކުރުމަކީ އެ ޤާނޫނުން ހުއްދަކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނޫން ކަމަށެވެ. މި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible].

12. "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް"އަކީ ޕެންޝަނުގެ ޤާނޫނުން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ ސްކީމެކެވެ. އެ ސްކީމް ޤާއިމުކޮށް ހިންގައި ބަލަހައްޓަނީ [illegible] އެ ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible]. މިގޮތުން، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް" ޤާއިމުކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ، ސްކީމުން ފައިސާ [illegible] އެ ފައިސާ އިންވެސްޓްކޮށްގެން [illegible] ސްކީމް ހިންގުމުގައި [illegible] ފަރާތްތަކުގެ [illegible] އަދި [illegible] ރިޓަޔަރމަންޓް [illegible] [illegible].

13. ޕެންޝަނުގެ ޤާނޫނުން [illegible]، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް"އަކީ، "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"[3] [illegible] [illegible] ޕެންޝަން ސްކީމެކެވެ.

---

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނުގެ ޤާނޫނު)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

14. ޖުޑިޝަލްސަރވިސްގެ ގާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބަލާއިރު، ވަޒީފާއަދާކުރާ މީހުން، ރިޓަޔަރމަންޓް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސްގައި ބައިތިއްބުމުން ވަޒީފާ ދީ ފަރާތުން ރިޓަޔަރމަންޓްކުރުވިދާނެއެވެ. މި 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބަލާއިރު، ރިޓަޔަރމަންޓް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސްގެ ބައިތިއްބުމުގެ ނަމުގައި ދައްކާ ފުރުސަތު ޖަވާބުދާރީ ދޭނީ އެ ބައިތިއްބުމުގެ ނަމުގައި ހުރިވަރު ރިޓަޔަރމަންޓް ސްކީމެއް އެކަށައަޅަންވާނެއެވެ. މި ފުރުސަތު އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ދިޔަ އެންމެހައި ފުރުސަތު އެއް ގޮތަކަށް ނިންމަވަން ބަލައި، ހިނގާފައިވާ ހަމަތަކާ ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ނުވާނެ ފުރުސަތު އެ ބައިތިއްބުމުގެ ގާނޫނީ މަޤާމެއް.

15. "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑިޝަލްސަރވިސް ބިލު"ގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި، އެ ބިލު ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާ މަޖިލީހާ ގުޅޭގޮތުން، މިނިސްޓަރ އޮފް ލީގަލް ރިފޯމް، އިންފޮމޭޝަން އެންޑް އާޓްސްގެ ވަޒީރު ހުށަހަޅުއްވައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު،[4] ރިޓަޔަރމަންޓް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސްއާ ގުޅިގެންދާ މަސްއަލައިގައި، "ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދާ ރިޓަޔަރކުރާ ފުރުސަތު އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ބެލޭނެ ކަމަށް ނަމަވެސް"، "ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދާ ފުރުސަތުގައި ވަކި އުމުރަކާއި ހަމައަށް ޙައްޤުތަކުގެ އަދި އެހެނިހެން ކަމެއް"، "އުޞޫލެއް ދިރިއުޅުމުގެ އުމުރުގެ ފުރުސަތު އެންމެހާ ވަޒީފާ ބަޔަކަށް ހަމަޖެހިފައި"ވެއެވެ. މި ގޮތުން، އެ ވަގުތު ކަން އޮތް ގޮތުން ދަނދޫއަކީ، ޖުޑިޝަލް "ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުގައި ޢާއްމު ކަނޑު މިހާރުވެސް ވަކި އަހަރުން ވަކި އަހަރުން ދާނީ ފަހަރެއް"އެއް ނަމަވެސް، "އެ ފުރުސަތައްވުރެ އެއްވެސްވަރެއްގައި ވަޒީފާ ބަދަލުކުރުމަކީ ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެ އަސާސީކަމެއްގައި" ވާނެ ނަމަވެސް، ނަމަވެސް މި ޢަމަލުގެ ނުހިފާ ސަރވިސްގައި "ފުރުސަތައް އިސްކަން ދޭން ވާނެ ސަބަބު ކަށަވަރު އިންސާފުވެރިކަމާ ޙަވާލުވެގެން ކަނޑައަޅަނީ"، ނަމަވެސް، "ޖުޑިޝަލް ވިޔަސް ފާޅު ހިނގާ ރަހުގެ ތަނުގެ ޢާއްމު ކަމަކަށް ވާތީ ކަނޑަ ޢާއްމު އެވީ އާދޭސްއާއި

---

[4] 21 ނޮވެމްބަރު 2007 ގައި ބޭއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގެ ތަފްޞީލީ ޔައުމިއްޔާ، ނަންބަރު 54/2007 / ސަފްޙާ 51-54

ވަޒީފާއަކާއި އުމުރުގައި ހައިސާ ލިބޭ އުޖޫރައާ" ގައިމުކުރެވިފައިނުވާތީ، މި ފަދަ ސްކީމްގެ ބައިވެރިވުމަކީ ޖަބުރީ ކަމަކަށްވެފައި ޤަވާޢިދުތަކުން ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

16. މި ބަޔާންކުރި ބަލާއިރު، މި ބާވަތުގެ ކޮންޓްރިބިއުޓަރީ ޕެންޝަން ސްކީމްތަކުގެ އަސާސީ ސިފައާ އެއްގޮތަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގައިވެސް ވަނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް"ގެ ބައިވެރިންނަށް ރިޓަޔަރމަންޓް ބެނިފިޓްގެ ގޮތުގައި އިނާޔަތް ލިބޭނީ ވަކި އުމުރަށް ފުރުމުން ކަމަށެވެ. ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ، ޕެންޝަން ލިބޭ އުމުރަކީ 65 އަހަރު ކަމަށެވެ. މި އުމުރު ފުރުމުން ލިބެންފަށާނީ އިސްތިސްނާތަކުގެ ތަފްސީލު އެ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

17. ޕެންޝަން ލިބޭ އުމުރު ފުރުމުގެ ކުރިން ޕެންޝަން އިސްތިސްނާ ލިބުން ހަމައެކަނި ގޮތަކީ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، އެ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި[5] ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އުމުރުން 55 އަހަރު ފުރުމުން އަމިއްލަ ޕެންޝަން ވިތުޑްރޯކޮށްލެވޭނެއެވެ.

18. ޕެންޝަން ލިބޭ އުމުރު ފުރުމުގެ ކުރިން، ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމްގެ ފައިސާ ނެގޭނީ ދެ ގޮތެއް ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނަށް ގެނެސް ބަދަލުގެނެސްފައިވެއެވެ.[6] އެއީ، ޕެންޝަން ހަރުގައިވާ ހައިސާ

---

[5] މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމްގެ ބައިވެރިއެއްގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓުގައި، އޭނާގެ އުމުރުން 55 އަހަރު ހަމަވުމުން، ޖަމާވެފައިވާ ފައިސާގެ [illegible]" މި ގޮތަށެވެ.

[6] އެއީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2016 "ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު" އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2019 "ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 4 ވަނަ އިސްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު" އިންނެވެ.

ކޮންޓްރިބިއުޝަނާއި، ކަނޑައެޅުމުގެ އަދި ދައުލަތުން ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓުން ފައިސާ ނެގޭނެ ގޮތް. މި ކަންކަމާ ބެހޭ ތަފްސީލު އެ ޤާނޫނުގެ 25 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 32 ވަނަ މާއްދާއާ ހަމައަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

19. "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމު"ގެ މަޤްޞަދު، އެ ސްކީމުގެ ބައިވެރިންނަށް ލިބޭން ނުވަތަ ހޯދުން ހަމަޖައްސައިދިނުން ކަމަށް ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މިސާލު ވި ބަޔާންކޮށްދެއެވެ. އެހެނީ، ސާބިތު ދަރަޖައިން އަދާކުރުމަށް އެ ސްކީމުގެ ބޭނުންހިފުން ކަމަށް، ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގައި އަދި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުތަކުގައި ވަކިން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

20. "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމު"އަކީ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގާއިމުކޮށް ހިންގައި ބެލެހެއްޓެން ޖެހޭ ސްކީމަކަށްވުމާއި، ޤާނޫނެއް ހެދުމުގެ އަސާސީ ބޭނުމަކީ އެ ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާ ކަންކަން އެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ކުރުން ހިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށްކަމުގައި ވިޔަސް، "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމު"އާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭނީ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ކަމުގެ ސަލާމަތް ލިބޭ ނޫނެވެ.

21. އަދި، ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު ހިމާޔަތްކުރުން ގޮތުގެ މަތިން "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމު" ހިނގާއި، ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނުން އުފައްދާފައިވާ "މޯލްޑިވްސް ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އޮފީސް" އާއި، އެންފޯސްމަންޓް ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ޢަމަލު ކުރުމަށް ޒިންމާވާނެ އިދާރާއަކީ[7] ކަމަށް ވާތީ، އެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވައި، އެ ސްކީމުން ރިސްކު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހިއްސާކުރުމުން ހުއްދަ ނުވާނެއެވެ.

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕެންޝަނާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ

22. ވީމާ، ފުލުހުން ބެލުމުގެ ގޮތުގައި އިސްތިއުނާފު ވިލްސަން ފުރުޖެހުނީ، ސާބިތު ދަޢުވާ އަތޮޅުތެރެއިން ފަހަރު، ފުލުހުން ހިންގުމުގެ ބައިވެރިންގެ އަމިއްލަ މުޢާމަލާތު ވަކިކޮށް، ފުލުހުންނާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝާހިދުން، ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގެ ބަންދުކުރުމުގެ އެ ޤާނޫނު ހިފެހެއްޓުން ކުރެވިފައިވާ ކަމުގައި ޤަބޫލު. އަދި އެއީ، ފުލުހުންނާބެހޭ ޤާނޫނު ހުރިހާ މަސައްކަތް ކަމުގައި، ކުރިން ބައްލަވައި މަސައްކަތް ވެސް ފުރުސަތެއް ކަމެއްކަމެވެ.

23. ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގައި ހިންގި ފަރާތުން ފުލުހުން ސާބިތުވާ ބައިވެރިންގެ ޤާނޫނީ މަސައްކަތް ކުރުމަށް، ފުލުހުން ބުނާ ގޮތުގައި އިސްލާމް ވިޔަސް ފުރުޖެހުނީ، ސާބިތު ދަޢުވާ އަދާކުރުމަށް، ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގެ ބަންދުކުރުމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންނާބެހޭ ޤާނޫނާއި، އެ ޤާނޫނުގެ މަސައްކަތް ވެސް ހިފެހެއްޓުމަކަށް ވީމާ، ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގައި ހިންގި ފަރާތުން، ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބަންދުކުރުމަކީ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން ނޫންކަމަށް، އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 371 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "އެހެން ގޮތްތަކުން ހިފެހެއްޓުން އިސްތިސްނާކުރެވިފައިވާ" މުޢާމަލާތުގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ.

24. ނަމަވެސް، ފުލުހުންނާބެހޭ ޤާނޫނު އެއްގޮތަށް ފުލުހުން ބެލުމުގެ ގޮތުގައި ވީމާ އިސްތިއުނާފުގެ ފަރާތުން، ނުވަތަ ރިޖައަރަމަންޓް ފުލުހުން ސާބިތުވާ ބައިވެރިއަކު ދިނުމާ ހަވާލުވުމަށް،[8] ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގައި ހުރި، ޖިނާއީ ކުށުގެ ހާލަތުގައި ފަރާތުން، އަދި އަދާކުރުމަށް ވިޔަސް ބަންދުކުރުމަށް، ސަލާމަތީ ކުށް ގޮތުގައި، ހަމައެކަނި އެކަމަށް ހިފެހެއްޓުން. އަދި މި ފަދަ ފަރާތުގެ ސާބިތު ދަޢުވާކުރެވޭނެ

---

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2009 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުންނާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަނީ، ރިޖައަރަމަންޓް ފުލުހުން ހިއްޕުމުގެ ބައިވެރިއަކާ ފުލުހުން ވީމާ އެ ގޮތުގެ ހަވާލުކުރުމުގެ ބާރު ފުލުހުން ދެކުނު ފަރާތަށް ވެސް ޤާނޫނުގެ އިސްތިޘްނާ ވެސް ފަރާތު ބާރު މުވައްޒަފުންނަށެވެ. ރިޖައަރަމަންޓް ސްޓިންގް އޮޕަރޭޝަނުގައި ހުރި ފަރާތަށް، އެ މުދަލުގެ ތަޙުޤީޤު ހިންގުމަށް ޖަހާފައިވާކަމެވެ.

ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި، މަދަނީ އިޖުރާއަތު ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން، ތަންފީޛީ ޢަމަލު [illegible] ވެސް ހުކުމެއް އޮތް ކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

25. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކޯޓު އަމުރުގައި، ކޯޓަށް ޖަމާކުރުމަށް އަންގައި އަމުރުކޮށްފައި ވަނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ޕެންޝަން ސްކީމް"ގެ ދަށުން ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓުން ޖަމާވެފައި ހުރި "ޕެންޝަން ފައިސާ"އެކެވެ. [illegible] ފަދައިން، ޕެންޝަން ބެނިފިޓްގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ރިޓަޔަރމަންޓް ސޭވިންގްސް އެކައުންޓުގެ [illegible] ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނާއި، އެ ގާނޫނުގެ [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] ވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނާ ޚިލާފު [illegible]، "[illegible] ވެސް ޕެންޝަން [illegible]"އަށް [illegible] އޮތް [illegible] [illegible].

26. [illegible] [illegible] [illegible] ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް [illegible] [illegible]،[9] ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް

27. މި ބަޔާންކުރި ކަންކަމަށް ބަލައިން، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކޯޓު އަމުރަކީ ޕެންޝަނާބެހޭ ގާނޫނާ ޚިލާފު އަމުރަކަށް ވާތީ، އެ އަމުރަކީ ބާތިލު އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

---

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާ އާއި ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 ([illegible])ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ ([illegible]) ގައި މި ގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ފަހްމިދާ ރައުޔު

28. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޤާދިރު ހުސައިންގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން [illegible] ރައުޔު

29. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޤާދިރު ހުސައިންގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

30. މި ގަޟިއްޔާ މި ނިންމުމުން، މި ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހައްޤު މި މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ މި ކޯޓުން މި ގަޟިއްޔާ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ. އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މި ނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަސްމުންނާ ހަވާލުކުރުމަށް ލަސްވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނެ ތާރީޚަކީ ނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަސްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ. އެހެންނަމަވެސް ނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށްގެން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[10]

---

[10] ޝަރީޢަތް ނަންބަރު 32/2021 ([illegible])ގެ 284 ވަނަ ޕެރެގްރާފް (ހ) (ށ) (ނ) (ރ)

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، [illegible] ބަޔާންކުރަ ކަންކަން އެ ގޮތުގެމަތިން ހުރުމުން، [illegible] [illegible] މިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު C16C/2024/32 (14 ޖުލައި 2024) ކޯޓު އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާ ބަލާ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު